

Expansion, makt och kontroll

-civilisationens myt

Från barnsben får vi höra berättelsen om det civiliserade djuret människan som skiljde sig från djuren och gick sin egen väg. En väg som tagit henne till nya höjder av teknologisk utveckling. Från denna höjd blickar vi ut över det rike som tilldelades oss av den abrahamitiska guden i första mosebok och det vi ser nedanför är ett kaos i behov av en hjälpare. Från vår höjd kan vi blicka ut över vårt rike och alla de resurser som står till vårt förfogande, men vi har förlorat möjligheten att se sambanden som pågår där nere. Sambanden som för länge sedan var så viktiga att de kunde forma våra liv.

I ett samhälle som ser allting i sin omgivning som en potentiell resurs för exploatering får våldet en helt annan form än det våld som sker i det "urtidskaos" som människan kravlat sig ur. Istället för att ta efter behov och ge tillbaka efter möjlighet har vi genom jordbruket funnit en väg att samla resurser på hög och ackumulera värde på ett sätt som tidigare inte var möjligt. Det ackumulerade värdet bidrar till att uppdelar samhället i klasser när vissa kan unna sig lyxen att inte längre arbeta med att införskaffa mat. På så sätt kunde vissa delar av samhället börja specialisera sig på administration, hantverk och inte minst krig. Allt eftersom att de nya stadskulturer växer kräver de nämligen allt mer

administration såväl som ökad import av resurser för att kunna fortsätta växa och allt som oftast befinner sig dessa resurser på någon annans mark. Detta gör kriget både logiskt och nödvändigt. Människor såväl som djur och växter blir medel mot nya mål: expansion, makt och kontroll.

Arbetsfördelningen blev allra tydligast i de första städerna, som byggdes i samband med jordbrukets uppkomst, blev därför även centrum för makt, politisk såväl som militär. Militär makt blev en nödvändighet för stadsstaten som hela tiden behövde expandera sina marker. Deras teknologi och stora antal gjorde dem överlägsna mot kringliggande folkslag. I de första städerna bodde dock människor med betydligt högre dödlighet och sämre hälsa än de som ännu livnärde sig som jägare och samlare eller som bodde på landsbygden. Kvinnan förpassades till hemmet och ökad barnafödelse blev en självreproducerande logik då många barn innebar många arbetare på jordbruket samtidigt som överskottet på mat gjorde en explosionsartad befolkningsökning möjlig.

Trots den sociala misär och sanitära katastrof som städerna representerade idealiserades de som centrum för kultur och makt. De kringliggande folkens barbariska livsstilar hänades i

civilisationens saga som blev den dominerande: Sagan om hur expansion, makt och kontroll varit och förblir nödvändigt för att stävja det naturliga kaos där växter, djur och de människor som inte följer civilisationens väg ingår. Sagan gick från generation till generation och reproducerade sig själv genom tiderna, den fick ett eget liv och spred sig över jorden tills det inte längre fanns någon plats kvar för expansion, tills det inte längre fanns någonstans att vända sin makt än inåt. Arbetsfördelning och maktcentralisering fortgår fortfarande. Imperialismen och fascismen dog inte under 1900-talet, utan ändrade bara form till mer rumsrena och accepterade system av inåtvänd kontroll.

Det totalitära kapitalistiska systemet som uppstod genom denna process strävar efter en ohejdbar ekonomisk expansion, fullständig makt och en närmast neurotisk kontroll. Det är inte lite att gäpa efter i en ändlig värld, med en komplexitet som vi i ärlighetens namn inte kan utge oss för att kunna greppa. Det androintellektuella tänkande som fört oss hit, till stupets kant intalar oss att vi kan ta oss vidare till en välsignad framtid med hjälp av av samma idéer av dominans och makt som tog oss hit från första början. Med mer teknik och mer vetenskap tror vi oss kunna skapa en värld i fred och ekologisk balans.

Vad vi istället skapat är ett samhälle som tar ut mer än sin beskärda del. Vi har blivit en organism som tar från det naturen ger utan att vilja bidra själva, en slags parasit.

Någonstans finns det någon som betalar för dina privilegier och din överkonsumtion, någon som är mindre privilegierad än du och som på sätt och vis är offer för ditt våld. Det kan vara de människor som fördrivits från sin mark för att odla din mat, eller de framtida generationer vars resursbas utarmas av den kultur du deltar i, eller de djur som dör när deras habitat förstörs av klimatförändringar.

Det våld som utövas av en part som befinner sig högre upp i samhällets hierarki mot en part som befinner sig längre ner är alltid rationaliserat utifrån samhällets normer. När en part lägre ner utövar våld uppåt i hierarkin bemöts detta oftast däremot av förskräckelse och avståndstagande, även om det våld som utövas uppåt oftast endast är en bråkdel av det våld som ständigt strömmar nedåt.

När vi slutar lyssna på civilisationens saga börjar dessa relationer av våld att framträda allt tydligare. När vi slutar lyssna kan vi anta det utanförperspektiv som krävs för att se vardagen för vad den är: ett komplext system av maktrelationer baserade på ett subtilt underliggande våld som återkommer i alla våra relationer med vår omvärld.